

Teosofia ja rasismi

Suomen valtion vuonna 1970 ratifioiman YK:n kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen mukaan rotusyrjinnällä tarkoitetaan

kaikkea rotuun, ihonväriin, syntyperään tahi kansalliseen tai etniseen alkupe-
rään perustuvaa erottelua, poissulkemista tai etuoikeutta, jonka tarkoituksena
on ihmisoikeuksien ja perusvapauksien tasapuolisen tunnustamisen, nauttimisen
tai harjoittamisen mitätöiminen tai rajoittaminen poliittisella, taloudellisi-
sella, sosiaalisella, sivistyksellisellä tai jollakin muulla julkisen elämän alalla.

Syksyllä 1875 Helena Blavatsky perusti Teosofisen seuran H. S. Olcottin ja muutamien muiden kanssa. Sen alkuperäisissä sää-
nöissä 30.10.1875 sanottiin mm. ”Mitä tulee jäseneksi pyrkijöiden
ominaisuuksiin, se ei tunne rotua, sukupuolta, ihonväriä, maata
eikä uskotunnustusta.”¹

Vuonna 1885 Seuran tehtävä tiivistettiin kolmeen päämäärään,
joista ensimmäinen oli ”Muodostaa yleisen veljeyden ydin katso-
matta rotuun, uskontunnustukseen tai ihonväriin.”

Siltä, joka haluaa liittyä Teosofiseen Seuraan, ei edelleenkään
vaadita muuta kuin tämän ”pykälän” hyväksymistä. Tästä huoli-
matta silloin tällöin nousee esiin väite, että teosofia olisi joten-
kin rasistinen aate tai että siihen sisältyy rasistisia elementtejä.
Viimeksi tämän näkökulman on nostanut esiin Minna-Maria
Fyrqvist viime vuoden lopulla ilmestyneessä kirjassaan *Teosofien
Suur-Suomi* (Teos, 2016, 229 sivua). Rasismi-sanaa kirjassa ei käy-
tetä, vaan ilmaisua ”hierarkkinen rotukäsitys”. Teosofisen Seuran
ensimmäisestä päämäärästä Fyrqvist sanoo seuraavaa:

Ohjelman ensimmäinen kohta voi näyttää nykylukijasta tutulta ja kauniilta, ja
monet teosofit ovatkin vakuuttuneita, että YK:n ihmisoikeuksien julistus on
heidän edustamiensa hyvien henkivoimien työn tulos.

Kun perehtyy varsinaiseen Teosofisen Seuran oppiin, artikla asettuu kui-
tenkin toiseen valoon. Paitsi että kaikkein salaisin esoteerinen oppi on varattu
vain liikkeen valikoidulle ydinjoukolle, Blavatskyn ajattelussa myöskään kansat
eivät olleet keskenään samanarvoisia.

1 Josephine, Ransom, *A Short History of The Theosophical Society, 1875–1937*, 81.

'Idän länteen tuloon' liittyi kiinteästi Euroopan ulkopuolisia kulttuureja ja kansoja eksotisoiva orientalismi, jossa muuta maailmaa tarkasteltiin hierarkkisen kulttuuri- ja rotukäsityksen kautta, edistyksen ja jälkeenjääneisyyden akseleilla. Eurooppalaisista arvokkainta, viimeisintä ja korkeinta ihmiskunnan henkistä ja fyysistä kehitystasoa edustivat valkoinen, eurooppalainen rotu ja kulttuuri.

Ajan kristillinen siirtomaavalta oli väistämättä myös eurooppalaista kulttuuri-imperialismia, uskonnoltaan ylempien suhdetta alempiin. Sama eurosentrismi piilee myös Blavatskyn opin taustalla: vaikka kaikki maalliset uskonnot eri muotoineen olivat teosofisen "totuuden" eri ilmentymiä, ylintä kehitystasoa edustivat eurooppalainen, erityisesti pohjoiseurooppalainen arjalainen ihminen ja hänen kulttuurinsa.

Madame Blavatskyn teosofian opillinen 'intialaisuus' oli perimmiltään vanhaa arjalaista viisauksoppia – -. Blavatskyn salaiset "buddhalaiset" opetukset olivat perimmiltään "kristillisiä" ja "arjalaisia".²

Tästä otteesta huomaa, että Fyrqvistin käsitys Blavatskyn teosofiasta perustuu toisen käden tietoihin, sillä jokainen Blavatskyn kirjoihin lähemmin tutustunut tietää, että Blavatskyn sanastossa sana arjalainen ensisijassa tarkoittaa samaa kuin intialainen. Lisäksi tunnusomainen piirre Blavatskyn julistuksessa on sen kriitikki oman aikansa länsimaista kulttuuria ja kirkkoa vastaan, niin että on vaikea ymmärtää sen olevan perimmiltään kristillistä.

Fyrqvistin kirjan varsinainen fokus on teosofian suhde kansallisuusaatteeseen, mutta sen seitsemäs luku on omistettu teosofiaan sisältyvälle "juurirotuopille". Seuraavassa luodaan katsaus siihen, miten tämä teema on esiintynyt varhaisessa teosofisessa kirjallisuudessa, mistä se on saanut alkunsa ja miten se on kehittynyt.

Tieteen rotuoppi

1700-luvulla ruotsalainen tiedemies Carl von Linné ryhtyi luokittelemaan kiviä, kasveja ja eläimiä. Hän jakoi ne luokkiin, lahkoihin, sukuihin ja lajeihin. Tarkoitus oli helpottaa niiden tunnistamista. Myöhemmin syntyi ajatus, että samaan ryhmään kuuluvat lajit ovat oikeasti sukua toisilleen eli ovat polveutuneet yhteisestä kantamuodosta, ja näin sai alkunsa kehitysoppi. Aikaa myöten ryhdyttiin luokittelemaan ihmisiäkin. Kriteerinä oli joko ihonväri,

² Fyrqvist: *Teosofien Suur-Suomi*, 20–21.

kallonmuoto, hampaiden asento tai tukan laatu. Johann Friedrich Blumenbach jakoi 1779 ihmiskunnan viiteen ryhmään ihonvärin mukaan: 1. kaukasialaiseen, 2. mongolilaiseen, etiopialaiseen, 4. amerikkalaiseen ja 5. malaijilaiseen rotuun. Lopulta päädyttiin kolmeen roturyhmään.³

Tämä jako on elänyt vielä 1970-luvulla, jolloin niitä nimitettiin nimillä europidinen eli kaukasidinen suurrotu eli valkoinen rotu, mongolidinen suurrotu eli keltainen rotu ja negridinen suurrotu eli musta rotu. Lisäksi suurrodut jaettiin lukuisiin alarotuihin.⁴ Nykyisin iso osa tutkijoista, etenkin antropologeista, ei pidä puhetta ihmisroduista biologisesti perusteltuna, ja Unesco suositteli jo vuonna 1950 rotukäsitteestä luopumista ihmisistä puhuttaessa.⁵

H. P. Blavatsky: Hunnuton Isis

Ensimmäisessä suurteoksessaan *Hunnuton Isis (Isis Unveiled, 1877)* H. P. B. esitti kymmenen perusväittämää, joista 8. on:

Ihmisrotujen hengenlahjat vaihtelevat, kuten vaihtelevat väri, ruumiinrakenne ja ulkoiset ominaisuudet. Joidenkin kansojen keskuudessa ovat näkijän kyvyt luonnostaan yleisiä, toisten keskuudessa mediumisuus.⁶

Samassa teoksessa H. P. B. sanoo:

yksi kaikkien muinaisten kansojen hyväksymistä yleismaailmallisista traditioista on se, että meidän nykyisiä rotujamme on edeltänyt monia aikaisempia ihmisrotuja. Jokainen näistä roduista erottui selvästi sitä edeltäneestä rodusta; ja jokainen katosi kuin seuraava ilmestyi. *Manussa* kuusi tällaista rotua on täysin selvästi mainittu seuranneen toinen toistaan.⁷

H. P. B. siteeraa ”Manua” eli *Mānavadharmasāstraa*:

”Tästä Manu Svāyambhuvasta – – polveutui kuusi muuta Manua (ihmiset, jotka edustivat kantaisiä), joista jokainen antoi elämän jollekin ihmisrodulle...”⁸

3 K. M. Levander, ”Ihminen”, *Tietosanakirja*, III, 1911.

4 ”Ihmisrodut”, Matti Hakala (päätoimittaja), *Kodin suuri tietosanakirja. 4 osa H–Insi*, 2. painos, Weilin+Göös, Espoo 1978, 404–406.

5 <https://fi.wikipedia.org/wiki/Ihmisrotu>

6 *Hunnuton Isis*, II, 2. nide, 199; *Isis Unveiled*, II, Theology, 12. luvun alussa, 588.

7 *Hunnuton Isis*, I, 2. nide, 363.

8 *Mānavadharmasāstra*, I, 61. Vrt. Klaus Karttunen, Leif Färding, Kai Nieminen (toim.) *Idän viisautta*, 101.

Myös quiche-kansan pyhästä kirjasta *Popol Vuhista* ja Hesiodoksen *Työt ja päivät* -runoelmasta H. P. B. löysi käsityksen, että ihmiskunnan esihistoria koostuu peräkkäisistä roduista.⁹ Hesiodoksen (n. 700 eKr.) mukaan nykyinen ihmiskunta on viides sukupolvi.¹⁰ Tätä H. P. B. ei kuitenkaan mainitse *Isiksessä*.

Mestarien kirjeet

Sanan juurirotu keksi luultavasti englantilainen lehtimies A. P. Sinnett vuonna 1882. Tähän aikaan hän oli kirjeenvaihdossa kahden intialaisen mestarin kanssa (Blavatskyn välityksellä). Mestarien kirjeet on julkaistu myöhemmin nimellä *Mahatma Letters* (suom. *Mestarien kirjeet*). Sinnetin saamista kirjeistä käy ilmi, että ihmiskunta kulkee tai kehittyy seitsemän peräkkäisen vaiheen kautta, joita alettiin nimittää juuriroduiksi eli kantaroduiksi (Root Race). Kolmas kantarotu eli Tyynen valtameren kohdalla sijainneella Lemurian mantereella ja neljäs Atlantin valtameren uponneessa Atlantiksessa.¹¹ Nykyisin elämme viidennen kantarodun aikaa. Tästä huolimatta kolmas ja neljäs rotu eivät ole kokonaan kadonneet, ja jotkut kansat edustavat niitä jollain tavalla nykyaikana.

(I) Jokaisella henkisellä yksilöllä on tavattoman pitkä kehitysmatka suoritettava – monadin on kuljettava seitsemän peräkkäisen ihmisrodun kautta.¹²

(III) useimmat Intian kansat – kuuluvat nykyisen viidennen ihmisrodun vanhimpaan haarautumaan, joka kehittyi Keski-Aasiassa enemmän kuin miljoona vuotta sitten. – Aasiassa, samoin kuin Australiassa, Afrikassa, Amerikassa ja pohjoisimmilla alueilla on – jäännöksiä – neljännestä – vieläpä kolmannelta rodusta (luolaihmiset ja iberialaiset).¹³

Mitä te sitten sanotte meidän vakuutuksistamme, että kiinalaiset – puhun nyt sisämaan väestöstä, oikeista kiinalaisista enkä siitä kirjavasta neljännen ja viidennen rodun sekoituksesta, joka on nyt vallassa – että nuo alkuasukkaat, jotka kuuluvat heidän puhtaaseen kansallisuuteensa, neljännen rodun ylimpään ja viimeiseen haaraan, saavuttivat korkeimman sivistyksensä jo kun

9 *Hunnuton Isis*, I, 2. nide, 328, 365, 345 av 124.

10 Hesiodos, *Työt ja päivät* (suom. Paavo Castrén), säkeet 106–201.

11 *Mestarien kirjeet*, 332.

12 *Mestarien kirjeet*, 173.

13 *Mestarien kirjeet*, 175.

viides rotu tuskin vielä oli ilmestynyt Aasiassa ja sen ensimmäinen haarautuma kuului vasta tulevaisuuteen.¹⁴

Olen sanonut teille jo ennen, että nykyisen maailman korkein rotu (henkisesti¹⁵) kuuluu viidennen *juurirodun* ensimmäiseen alarotuun ja sen muodostavat Aasian arjalaiset; aineellisen älykkyyden kannalta korkein rotu on viidennen rodun viimeinen alarotu eli te, valkoiset valtaajat. Ihmiskunnan enemmistö – yllämainitut kiinalaiset ja rodun muut haarautumat (malaijit, mongolit, tiibetiläiset, jaavalaiset jne. jne.) – kuuluu neljännen *juurirodun* seitsemänteen alarotuun ja neljännen juurirodun muiden alarotujen jäännöksiin – ja kolmannen juurirodun seitsemänteen alarotuun.¹⁶

Hauska yksityiskohta on, että mestarit huomauttivat Sinnettille silloin tällöin tämän rotuennakkoluuloista.

Mutta jos teille on vastenmielistä ajatella eversti Olcottia – joka muuten on amerikkalainen, teidän omaa rotuunne – puhtaasti nimellisenä toimeenpanevana valvojana, te vastustaisitte varmasti määräyksiä hindulta, jonka tavat ja tottumukset tulevat hänen omalta kansaltaan ja jonka rotua ette hyvätahitoisuudestanne huolimatta ole oppinut edes suvaitsemaan, sen rakastamisesta tai kunnioittamisesta puhumattakaan. Ajatelkaa tarkoin ennen kuin pyydätte opastustamme. Meidän parhaat, oppineimmat ja pyhimmät adeptimme ovat ”rasvaisten tiibetiläisten” ja Punjabin singhien rotua – tiedättehän, että leijona on sananlaskunkin mukaan likainen ja vastenmielinen peto voimastaan ja rohkeudestaan huolimatta. Onkohan varmaa, että teidän kelpo maanmiehenne antaisivat helpommin anteeksi meidän hindujen etikettivirheet tapojenne suhteen kuin omien amerikkalaisten sukulaistenne kömmähdykset? Elleivät havaintoni ole johtaneet harhaan, sanoisin tämän olevan kyseenalaista. Kansalliset ennakkoluulot sumentavat helposti silmälasit. Te sanotte: ”Kuinka iloisia olisimmekaan, jos tuo (teidän opastajanne) olisitte te itse”, tarkoittaen arvotonta kirjeenvaihtajaanne. Hyvä veljeni, oletteko varma, ettei tuo mieluisa vaikutelma, joka teillä nyt ehkä on kirjeenvaihdoistamme, häviäisi heti minut nähtyänne?¹⁷

Mestarien johtaja Maha-chohan kirjoitti seuraavaa:

Valkoisen rodun tulee ensimmäisenä ojentaa toveruuden käsi mustille kansoil-
le, sanoa halveksittuja ’neekereitä’ veljiksi. Tämä ajatus ei ehkä hymyilytä kaik-
kia, mutta se ei ole teosofi, joka ei hyväksy tätä periaatetta.¹⁸

14 *Mestarien kirjeet*, 335.

15 Spiritually. *The Mahatma Letters*, 154.

16 *Mestarien kirjeet*, 335–336.

17 *Mestarien kirjeet*, 30–31.

18 C. Jinarajadasa (toim.), *Letters from the Masters of the Wisdom*, First series, 1. kirje.

Kasvatus

Kirjeissä on kuitenkin pari kohtaa, joiden ajatuksia voi pitää ennakkoluuuloisina. Sinnett kysyy:

4) Olen käsittänyt, että maan päällä nykyisin elävien sivistyneiden maiden ylimpien luokkien enemmistö on neljännen kierroksen seitsemännen ”renkaan” ihmisiä (s.o. elävät seitsemännessä maallisessa ruumistuksessaan). Otaksun australialaisten alkuasukkaiden olevan alempaa ”rengasta”? mitkä? ja ovatko sivistyneiden maiden alemmat ja huonommat kansanainekset eri renkaista tai seitsemättä lähinnä alempana olevasta renkaasta. Ovatko kaikki seitsemännen renkaan ihmiset syntyneet ylemmissä luokissa tai tavataanko joitakin köyhien joukossa?

Mahatma K.H. vastaa:

4) Ei välttämättä. Hienostumisella, pintakiillolla ja loistavalla kasvatuksella *teidän* käyttämässänne merkityksessä on hyvin vähän tekemistä korkeamman luonnonlain kanssa. Kasvattakaa kätkeystä otettu seitsemännen renkaan afrikkalainen tai viidennen renkaan mongoli, niin voitte, lukuun ottamatta hänen ulkomuotoaan, tehdä hänestä mitä loistavimman ja täydellisimmän englantilaisen lordin. Kuitenkin hän jää vain ulkonaisesti älykkääksi papukaijaksi. (Ks. liite, kohta II.)¹⁹

(II) Siihen ei vaikuta rikkaus eikä köyhyys, korkeaan tai alhaiseen luokkaan syntyminen, sillä kaikki tämä johtuu heidän karmastaan. Ei myöskään se, mitä sanotte sivistykseksi, vaikuta paljon edistymiseen. *Sisäinen* ihminen, henkisyys, fyysisten aivojen valaiseminen henkisen tai jumalaisen älyn valolla, siinä on *mittapuu*.²⁰

Tässä tulee mieleen Sibeliuksen viulukilpailussa menestyneet kiinalaiset muusikot. Tuskin he olisivat tehneet vaikutusta kansainväliseen tuomaristoon pelkällä tekniikalla ja pinnallisella musiikin ymmärtämisellä. Jokin aika sitten eräässä tv-dokumentissa afroamerikkalainen toimittaja halusi ottaa selvää johtuuko mustien amerikkalaisten huono koulumenestys alemmasta älykkyysosamäärästä, kuten eräät hänen haastattelemansa henkilöt väittivät. Lopuksi hän päätti ottaa selvää, mitkä etniset ryhmät nykyajan Amerikassa pärjäävät parhaiten. Vastaus oli: japanilaiset, kiinalaiset ja korealaiset. Mikä heitä yhdistää? Kungfutselainen kulttuuri, jossa yhteisö kannustaa ja palkitsee nuoria opiskelijoita.

19 *Mestarien kirjeet*, 171–172.

20 *Mestarien kirjeet*, 174.

Salainen oppi

Blavatskyn pääteoksen, 1888 ilmestyneen *Salaisen opin* noin 800-sivuinen II osa on omistettu ihmiskunnan kehityshistorian kuvaamiselle. Kirjassa keskitytään lähinnä neljän ensimmäisen juurirodun vaiheisiin. Ensimmäinen ja toinen rotu olivat aineetomia haamumaisia olentoja. Kunkin rodun aikana kehittyi aina uusi aisti, ensimmäisen aikana kuulo, toisen aikana tunto; kolmas kehitti näköaistin ja neljäs makuaistin ja viides hajuaistin.²¹

Salaisessa opissa Blavatsky nimittää viidettä rotua arjalaiseksi (aryan). Sana arya on peräisin sanskritista, jossa se tarkoittaa jaloa ja jalosukuista. Sana esiintyy myös Buddhan opetuksen nimessä jalo kahdeksankertainen tie (ârya-astângika-mârگا). Tämän arya-sanan oli Max Müller ottanut tieteen käyttöön. Hän ei tarkoittanut sillä rotua, vaan niitä kieliä, joita nykyään nimitetään indoeurooppalaisiksi. Turaanilaisiksi Müller nimitti niitä Euroopan ja Aasian kieliä, jotka eivät olleet arjalaisia tai seemiläisiä. H. P. B. kirjoittaa:

Okkultinen oppi ei tunnusta mitään sellaista jaotusta kuin arjalaiset ja seemiläiset ja hyväksyy turaanilaisetkin vain suurin varauksin. Seemiläiset, varsinkin arabit, ovat myöhempiä arjalaisia, jotka ovat rappeutuneita hengellisyydessä ja täydellistyneitä aineellisuudessa. Näihin kuuluvat kaikki juutalaiset ja arabit. Juutalaiset polveutuvat Intian chandaloista, kastittomista, monet heistä entisiä bramiineja, jotka etsivät turvapaikkaa Kaldeasta, Sindistä ja Ariasta (Iranista), ja monet heistä ovat todella syntyneet isästään A-bramista (ei bramiinista) noin 8 000 vuotta eaa.²²

Blavatskyn käsitystä seemiläisten kansojen heikosta hengellisyydestä on vaikea allekirjoittaa, kun ajattelee seemiläisten uskontojen pitkää kirjallista historiaa.

Salaisessa opissa mainitaan myös suomalaiset:

...Ihmiskunnan enemmistö kuuluu neljännen kantarodun seitsemänteen alarotuun – edellä mainitut kiinalaiset ja heidän sivuhaaransa (malaijit, mongolit, tiibetiläiset, unkarilaiset, suomalaiset ja vieläpä eskimot ovat tämän viimeisen haaran jäännöksiä.)²³

21 *Salainen oppi*, II, 124, e107–108.

22 *Salainen oppi*, II, 224, e200.

23 *Salainen oppi*, II, 200, e178.

Käsitys suomalaisten ja unkarilaisten sukulaisuudesta mongoliansojen kanssa sai alkunsa, kun M. A. Castrén löysi paljon yhteisiä piirteitä uralilaisista ja turkkilaisista kielistä (monet Siperian uralilaisia ja turkkilaisia kieliä puhuvista kansoista olivat mongolirotuja). Nykyään nämä yhtäläisyydet selitetään keskinäisistä kanssakäymisistä johtuviksi.

Sukupuutto

Australialaiset, eskimot, bushmannit, veddat jne. ovat kaikki sivuversoja siitä haarasta, jota te sanotte ”luolaihmiseksi” ja joka oli *kolmas* tällä pallolla kehittynyt rotu (teidän tieteenne mukaan *toinen*). He ovat seitsemännen renkaan luolaihminen jäännöksiä, ”jotka ovat lakanneet kehittymästä ja ovat keskeytyneitä elämänmuotoja, tuomittuja lopulta tapahtuvaan riutumiseen olemassaolon taistelussa”, *kirjeenvaihtajanne* sanoja käyttäkseni?²⁴

Kuten Lefèvre huomauttaa, ”se aika ei ole kaukana, jolloin on oleva jäljellä ainoastaan kolme suurta ihmistyyppiä” (ennen kuudennen kantarodun aamunkoittoa), valkoinen (arjalainen, viides kantarotu), keltainen ja afrikkalainen mustaihoinen tyyppi – risteytyksineen (atlantoeurooppalaiset osastot). Punahatut, eskimot, papualaiset, australialaiset, polynesianlaiset jne. – kaikki ovat kuolemassa sukupuuttoon. Ne, jotka ymmärtävät, että jokainen kantarotu läpikäy seitsemän alarodun asteikon seitsemine haaroineen jne., käsittävät ”miksi”. Ruumiillistuvien EGOJEN aalto on vyörynyt heidän ohitseen saavuttaakseen kokemusta kehittyneemmissä ja vähemmän vanhuudenheikoissa heimoissa. Niiden sammuminen on tästä syystä karmallinen välttämättömyys.²⁵

Blavatskyn aikana monen alkuperäiskansan tulevaisuus näytti hyvin huonolta. Eurooppalaisten tuomat kulkutaudit ja kansanmurhat olivat kohtalokkaita varsinkin vähäväkisille kansoille. Sri Lankan veddat, Tasmanian ja Tulimaan alkuasukkaat ovat kokonaan tai osittain kadonneet. Bushmaneilla eli saneilla menee vähän paremmin. Sen sijaan monilla Amerikan, Australian ja Oseanian alkuperäiskansoilla väestönkasvu on kääntynyt nousuun.

Pohjois-Amerikan alkuperäiskansojen väkiluku oli pienimmillään yli tuhatvuoteen 1800-luvun päättyessä. Yhdysvalloissa ja Kanadassa oli tuolloin ehkä vain runsaat puolimiljoonaa alkuasukasta. Väkiluvun lasku kuitenkin pysähtyi, ja vaikka elinolosuhteet olivat monin paikoin kurjat, intiaanit eivät kuolleet sukupuuttoon.²⁶

24 *Mestarien kirjeet*, kirje 62 (18), 174.

25 *Salainen oppi*, II, 798, e780.

26 Rani-Henrik Andersson, Markku Henriksson, *Intiaanit. Pohjois-Amerikan alkuperäiskansojen historia*, Gaudeamus, Helsinki, 2010, 327.

1800-luvun lopussa antropologien käsityksenä oli, että täysiveriset aboriginaalit kuolisivat todennäköisesti 'sukupuuttoon'. 1920-luvulla havaittiin, että sekä täysi- että puoliveristen aboriginaalien määrä itse asiassa kasvoi, mikä onkin jatkunut nykypäivään saakka.²⁷

Mustaksi synnistä

Salaisessa opissa on viisi kertaa esiintyvä fraasi, joka on saanut monen pitämään teosofiaa mustaihoisia halventavana.²⁸ Ensi kerran se esiintyy teoksen alkupuolella olevissa Dzyanin kirjan säkeistöissä:

SITTEN KAKSITTAIN SEITSEMÄLLÄ VYÖHYKKEELLÄ KOLMAS ROTU SYNNYTTI NELJÄNNEN RODUN IHMISEN; JUMALISTA TULI EI-JUMALIA; SURASTA TULI A-SURA.

ENSIMMÄINEN KULLAKIN VYÖHYKKEELLÄ OLI KUUNVÄRINEN, TOINEN KULLANKELTAINEN, KOLMAS PUNAINEN, NELJÄS RUSKEA, JOKA TULI MUSTAKSI SYN- NISTÄ. ENSIMMÄISET SEITSEMÄN IHMISTAINTA OLIVAT KAIKKI SAMAA IHON- VÄRIÄ. SEURAAVAT SEITSEMÄN ALKOIVAT SEKAANTUA.²⁹

Muut esiintymät ovat seuraavat:

Asuramayan sanotaan olleen suurin astronomi, mutta huhutaan myös hänen olleen mahtavin ”noita valkoisella saarella, joka oli tullut mustaksi synnistä”, ts. Atlantiksen saarilla.³⁰

Vaalean keltainen on ensimmäisen kiinteän ihmisrodun väri, rodun joka esiintyi kolmannen kantarodun keskikohdan jälkeen (*sen langettua* synnyttä- miseen – kuten juuri selitettiin) ja sai aikaan lopulliset muutokset. Sillä vasta tuolloin tapahtui viimeinen muodonmuutos, joka aiheutti sellaisen ihmisen kuin hän nyt on, mutta suuremman kooltaan. Tämä Rotu synnytti neljännen Rodun. ”Śiva” muodosti asteittain sen osan ihmiskuntaa, joka tuli ”mustaksi synnistä”, *punakeltaiseksi* (punaiset intiaanit ja mongolit ovat näiden jälkeläi- siä) ja lopulta ruskeanvalkoisiksi roduiksi – jotka nyt keltaisten rotujen kanssa muodostavat suuren osan ihmiskunnasta.³¹

Salaiset opetukset osoittavat, että ”vedenpaisumus” yllätti neljännen, jätti- läisten Rodun, ei sen turmeltuneisuuden vuoksi eli koska se oli tullut ”mustaksi synnistä”, vaan yksinkertaisesti, koska sellainen on kohtalo jokaisella mante- reella, joka – kuten kaikki muukin aurinkomme alla – syntyy, elää, surkastuu ja kuolee.³²

27 John H. Chambers, *Matkaopas Historiaan. Australia*, UNIPress, 2006, 158.

28 <https://blavatskytheosophy.com/is-theosophy-racist-about-africans/>

29 X, 38–39. *Salainen oppi*, II, 31, e20.

30 *Salainen oppi*, II, 81, e67.

31 *Salainen oppi*, II, 277, e250.

32 *Salainen oppi*, II, 381, e350.

Seuraavassa H. P. B. sanoo, että mustaksi synnistä on vain kieli-kuva:

Kun perimätieto sanoo, että ”Valkoinen Saari tuli mustaksi kansan syntien tähden”, se tarkoittaa vain ”Valkoisen Saaren” eli Siddhapuran eli Shveta-dvipan asukkaita, jotka laskeutuivat kolmannen ja neljännen rodun Atlantik-selle ”opastamaan näitä ja jotka ruumiillistuttuaan tulivat mustiksi synnistä” – kielikuva.³³

Varmemman vakuudeksi, ettei lukijalle jää epäselväksi, mikä on *Salaisen opin* kanta, H. P. B. on katsonut tarpeelliseksi lisätä teokseensa seuraavat sanat:

Jos Euroopan manner häviäisi huomenna ja tilalle muodostuisi muita maita ja jos afrikkalaisten heimojen olisi määrä muuttaa erilleen ja hajaantua maapallolla, niin he muodostaisivat siitä lähtien noin sadassatuhannessa vuodessa sivistyneiden kansojen rungon. Ja niiden korkeasti sivistyneiden kansojemme jälkeläiset, jotka olisivat voineet säilyä elossa jollakin saarella ilman keinoja ylittää uudet meret, taantuisivat takaisin suhteellisen villiin tilaan. Tästä syystä ihmiskunnan jakaminen *ylempiin* ja *alempiin* rotuihin kaatuu kumoon ja on harhaanjohtava.³⁴

Se, että näin todella voisi tapahtua Euroopalle, on esitetty mestarien kirjeessä.³⁵ Sama ajatus esitetään myös *Salaisessa opissa*.³⁶

Yhteenvetona voi sanoa, että monet *Salaisen opin* sivuilla esiintyvät käsitykset ovat sen ajan yleistietoa, jota kirjoittaja on käyttänyt tukemaan omia teesejään. Nykyaikaiselta lukijalta vaaditaan tarkkaavaisuutta, että hän erottaisi sen, mitä H. P. B. todella halusi sanoa, siitä mikä on sen ajan tiedettä. Samat teemat esiintyvät nykyisin uudessa muodossa: rotujen tilalle on tullut geenit ja uponneiden maanosien tilalle mannerlaatat.

Lontoon loosin tutkimukset

Mestarien kirjeiden ja *Salaisen opin* antama kuva juuriroduista oli kuitenkin varsin fragmentaarinen ja paikoin jopa ristiriitainen.

33 *Salainen oppi*, II, 437 av, e408 av.

34 *Salainen oppi*, II, 454, e425.

35 *Mestarien kirjeet*, 337.

36 *Salainen oppi*, II, 472, e444–445.

Sinnettin johtamassa Lontoon loosissa heräsi pyrkimys luoda järjestystä tähän aiheeseen. Blavatsky oli kuollut 1891. Uudeksi auktoriteetiksi oli nousemassa C. W. Leadbeater, jonka avulla Sinnett toivoi saavansa yhteyden mestareihin. C. Jinarajadasa kertoo:

Useissa kokouksissa käytettiin paljon aikaa pohtimalla kysymystä juuriroduista ja alaroduista. *Salainen oppi* ei ollut riittävä. Sen tärkein puute oli, ettei se selitä, mikä erottaa toisen juurirodun toisesta ja kuinka uusi juurirotu syntyy vanhasta. Eräs jäsen määrättiin lukemaan niin monta etnologista kirjaa kuin mahdollista ja selostamaan, mitä niissä kerrotaan eri roduista. Tämän työn teki Hra Varley³⁷, joka kolmen kuukauden lukemisen jälkeen luki tutkielman. Tämän tutkielman arvo oli siinä, että se osoitti etnologien teorioiden ristiriitaisuudet ja puutteet. Ryhmä laati rotuja koskevat kysymykset sanamuotoon, jotta ne esitettäisiin Mestareille. Veli Leadbeater esitti kysymykset Mestari K.H:lle. Mestari ei kuitenkaan vastannut niihin, vaan vei ne Mestari M:lle sanoen, että ne kuuluvat hänen Veljensä osastolle. Veli Leadbeater kirjoitti vastaukset niin tarkasti kuin pystyi muistamaan ja kuten edellä sanoin, minä kopioin ne muistikirjaani.³⁸

Nämä muistiinpanot kirjoitettiin vuosina 1892–1895. Koska niillä on ollut suuri vaikutus myöhempään teosofiseen kirjallisuuteen, suomennan niistä tähän muutaman otteen.

I Mitä todella tapahtuu juurirodun alussa?

Juurirodun alku sisältää jotakin enemmän kuin pelkän fyysisen muutoksen, mutta koska me pääasiassa olemme kiinnostuneet jälkimmäisestä, on parempi käsitellä sitä ensin. Kun uuden rodun alun muodostamisen aika on tullut, mikä tavallisesti tapahtuu pian edellisen rodun aikakauden puolivälin jälkeen, juuri-manu, jolla on huolenaan tämä tärkeä tehtävä, valitsee ensin aineksensa sen ajan parhaiten kehittyneestä alarodusta. Alarodun parhaimmistosta hän valitsee suhteellisen pienen joukon – ehkä muutaman perheen – joita hän pitää tarkoituksiinsa sopivimpina; sitten hän tavalla tai toisella saa aikaan, että nämä eristyvät muista maanmiehistään. Tämä voi ilmeisesti tapahtua monella tavalla; toisinaan saattaa nousta joku suuri profeetta, jota muutama aikansa jaloimmista hengistä tahtoo seurata autiomaahan; uskonnolliset tai poliittiset vainot saattavat pakottaa valittujen harvojen etsimään turvapaikkaa ulkomailta; vallankumous tai valloitus voi ajaa heidät pois esi-isiltä peritystä maasta.

37 John Varley jr. oli taidemaalari, jonka taulut kuvaavat Marokon, Intian ja Kiinan elämää. Hänen maalaamiaan ovat monet okkulttiset kuvat Annie Besantin ja C. W. Leadbeaterin kirjassa *Ajatusmuodot*.

38 *Some Fundamental Teachings by C. W. Leadbeater, O. H., 1937. Jinarajadasa, Esipuhe.*

Tätä uutta siirtokuntaa hän pitää silmällä mustasukkaisella huolenpidolla, varjellen sitä mahdolliselta sekoittumiselta alempiin rotuihin ja ympäröiden sen olosuhteilla, joita hän pitää parhaiten sopivina toivottujen ominaisuuksien kehittymiselle. Sitten sen jälkeen kun muutama sulkupolvi kuluu tässä eristyksestä, mikäli kokeilu osoittautuu onnistuneeksi, Manu itse inkarnoituu uuden juurirodun perustajaksi.

VI *Ovatko dravidat viidettä vai neljättä rotua?*

Dravidarodun enemmistö sisältää itse asiassa enemmän kolmannen rodun verta kuin neljännen tai viidennen. Edustaen alunperin korkeinta lemuralaista alarotua, sitä sävyttää voimakas neljännen rodun elementti, joka johtuu sekoittumisesta varhaiseen atlantilaiseen alarotuun, kun taas nykyään sen korkeammat kastit kuuluvat pääasiassa viidenteen rotuun arjalaisen alarodun veren vaikutuksesta. Tässä meillä on esimerkki, miten äärimmäisen vaikeaa on ratkaista rotua koskevaa kysymystä pelkästään fyysisten tietojen mukaan, sillä sen rajoissa, mitä tiede pitää rotuna, olisi aivan mahdollista, että viidennen rodun egot ovat inkarnoituneet bramiineihin, neljännen rodun egot alempiin kasteihin ja eräät jäljellä olevat kolmannen rodun egot vuoristokansoihin.³⁹

Muistiinpanoissa on ensi kertaa lueteltu neljännen ja viidennen juurirodun alarodut nimineen:

IV

1. rmoahal
2. tlavatli
3. tolteekki (maya, quichuat)
4. ensimmäinen turaanilainen (muinaiskiinalaiset)
5. alkuperäinen seemiläinen (kabylit)
6. akkadilainen⁴⁰
7. mongolilainen (japanilaiset ja malaijit myöhemminä versoina)

V

1. hindulainen
2. arjalainen seemiläinen
3. iranilainen
4. kelttiläinen* (*sisältäen muinaiset kreikkalaiset ja roomalaiset)
5. teutonilainen.⁴¹

Lontoon loosi julkaisi joukon ihmiskunnan esihistoriaa käsitteleviä pikkukirjasia. Näistä vaikutushistorialtaan merkittävin on

39 *Some Fundamental Teachings* by C. W. Leadbeater, O. H., 1937, 24–28.

40 Akkadilaisilla tarkoitettiin 1800-luvulla aluksi sumereita. Nykyään nimityksellä viitataan Mesopotamian seemiläisiin asukkaisiin.

41 *Some Fundamental Teachings* by C. W. Leadbeater, O. H., 1937, 28.

W. Scott-Elliotin *The Story of Atlantis* (1896, suom. *Atlantismaa*, 1911). Kirjassa on suoria lainauksia Leadbeaterin yllä mainituista muistiinpanoista, mm. yllä oleva luettelo IV rodun alaroduista. Kirjassa kerrotaan kunkin alarodun syntypaikka, siirtolaisuus ja nykyiset edustajat.

Scott-Elliotin kirjassa ei mainita lainkaan suomalaisia.⁴² Ainoa kirjassa mainittu suomalais-ugrilainen kansa on ”lappalaiset” eli saamelaiset. Yllättäen Scott-Elliot sanoo saamelaisten olevan Atlantiksen ensimmäisen alarodun suoria jälkeläisiä. Koska kirjailija kertoo tämän alarodun perustaneen siirtokunnan myös maahan, joka sijaitisi nykyisen Etelä-Siperian eteläosissa, siitä voi päätellä hänen lukevan samaan alaroduun myös samojedit.⁴³

Vuonna 1913 ilmestyi samaa aihepiiriä käsittelevä Besantin ja C. W. Leadbeaterin isompi teos *Man: whence, how and whither?* (suom. *Ihminen: mistä ja miten?* 1913.⁴⁴)

Rudolf Steiner

Rudolf Steiner julkaisi 1904–1908 artikkelisarjan, joka on myöhemmin myös kirjana *Maailmojen muistista* (*Aus der Akasha-Chronik*). Siinä esiintyy samat kantarodut ja alarotujen nimet kuin Leadbeaterin muistiinpanossa. Lähteenä hänellä on ollut todennäköisesti Scott-Elliotin teos.⁴⁵ Steinerin mukaan kolmas rotu kehitti tahtoa, neljäs muistia ja viides kehittää ajatuksen voimaa.⁴⁶ Kirjassa esiintyy väite, että lemuraliaisilla ei ollut lainkaan muistia.⁴⁷

42 Huom! Kirjan suomentaja Matti Kurikka on omavaltaisesti lisännyt suomalaiset tekstiin.

43 W. Scott-Elliot, *Legends of Atlantis and Lost Lemuria*. 1990, 46.

44 Suomenoksesta on jätetty pois loppuosan tulevaisuutta käsittelevät luvut, koska ne oli julkaistu *Tietäjä*-aikauskirjan vuosikerroissa 1910–1911 nimellä ”Kuudennen juurirodun alkuvaiheet”.

45 *Maailmojen muistista*, 29–36.

46 *Maailmojen muistista*, 50, 28.

47 *Maailmojen muistista*, 48. Tästä on voinut syntyä se omituinen käsitys, ettei joillakin Australian tai Tulimaan kansoilla ei ole yön yli ulottuvaa muistia (ks. Ervast, *Kuka auttaa meitä kuolemassa?* 1989, 15–16, 28 ja *Ihmisen synty*, 152). Nämä kansathan Scott-Elliot esitti lemuralaisten jälkeläisinä (W. Scott-Elliot, *Legends of Atlantis and Lost Lemuria*, 127).

Vuonna 1908 Steiner ehdotti rotukäsitteestä luopumista ja sen tilalle kulttuurikausista puhumista:

Kaikki se, mikä jotenkin liittyy rotukäsitteeseen, on jäännettä meitä edeltävältä Atlantiksen ajalta. Me elämme kulttuurikausien aikaa. Atlantis-ajalla taas kehittyi vähitellen peräkanaa seitsemän suurta rotua. Tietenkin tämän rotukehityksen hedelmät näkyvät vielä meidänkin aikakaudellamme; siksi puhutaan vielä tänäänkin roduista. Niissä ovat kuitenkin jo atlantis-ajan tarkat rajat hämärtyneet. Tänään on jo kulttuurikäsite astunut rotukäsitteen tilalle. Siksi puhummekin vanhasta intialaisesta kulttuurista, muinaisesta ajasta, josta heikko kaiku enää helähtää korvaamme Vedoista. Muinainen pyhä intialainen kulttuuri on jälkiatlantilaisen kulttuurin aamunkajastus; se seurasi välittömästi Atlantiksen aikaa.⁴⁸

Steiner jakaa jälkiatlantilaisen ajanjakson seitsemään kulttuuri-kauteen ja antaa niille tarkat vuosiluvut:

1. muinaisintialainen 7227–5067 eKr.,
2. muinaispersialainen 5067–2907 eKr.,
3. assyrialais-babylonialais-egyptiläis-juutalainen 2907–747 eKr.,
4. kreikkalais-roomalainen 747 eKr.–1413 jKr.,
5. länsieurooppalainen 1413–3573,
6. venäläis-slaavilainen 3573–5733 ja
7. amerikkalainen 5733–7893.⁴⁹

Luettelon kulttuurit vastaavat Leadbeaterin listaa viidennen juurodun alaroduista. Se ei huomioi Kiinan kulttuuria eikä Keski-Amerikan ja Andien muinaisia kulttuureja.

Vuonna 1909 Steiner sanoi seuraavaa:

Jos menemme takaisin Atlantiksen katastrofin taakse, näemme kuinka ihmisrotuja oli valmistettu. Muinaisena atlantilaisena aikana ihmisrodut olivat ryhmittyneet kehon ulkoisten piirteiden mukaan jopa enemmän kuin meidän aikanamme. Rodut, jotka tänään erotamme, ovat pelkästään jäänteitä näistä merkittävistä eroista muinaisen Atlantiksen ihmisolentojen välillä. Rotukäsitettä voi soveltaa oikein vain Atlantikseen. Koska olemme tekemisissä ihmiskunnan todellisen evoluution kanssa, emme ole käyttäneet tätä rotukäsitettä sen ilmeisessä merkityksessä. Siten emme puhu intialaisesta rodusta, persialaisesta rodusta ja niin edelleen, koska ei ole enää oikein puhua niin. Sen sijaan puhumme intialaisesta, persialaisesta muista kulttuurikausista.

48 Rudolf Steiner, *Apokalypsi. Johanneksen ilmestys*, 68.

49 Rudolf Steiner, *Apokalypsi. Johanneksen ilmestys*, 270.

Ei olisi mitään mieltä puhua, että meidän aikanamme valmistetaan kuudetta ”rotua”. Vaikka jäänteitä muinaisista atlantilaisista eroavuuksista, muinaisesta atlantilaisesta joukkosieluisuudesta yhä esiintyy ja voi sanoa, että jako rotuihin yhä vaikuttaa, niin se, mitä valmistetaan kuudetta kautta varten, on juuri rotuluonteen riisumista. Se on olennaista. Siksi teosofisen liikkeen, jonka on määrä valmistaa kuudetta aikakautta, täytyy heittää pois rotuihin jakaminen. Sen täytyy pyrkiä yhdistämään ihmisiä kaikista roduista ja kansoista ja rakentaa siltaa ihmisryhmien välillä olevien muurien ja erojen yli. Vanhalla rotunäkökulmalla oli fyysinen luonne, mutta sillä, mikä tulee vallitsemaan tulevaisuudessa, on henkisempi luonne.

Siksi on välttämätöntä ymmärtää, että meidän teosofinen liikkeemme on henkinen liike. Se katsoo henkeen ja voittaa fyysisten erojen vaikutukset ole-malla henkinen liike. Tietysti jokaisella liikkeellä on lastentautinsa, niin sanoakseni. Niin muodoin teosofisen liikkeen alussa maa jaettiin seitsemään ajan-jaksoon – niitä nimitettiin seitsemäksi pääroduksi – ja kukin näistä pääroduista jaettiin seitsemään alarotuun. Näiden seitsemän kauden sanottiin toistuvan jat-kuvasti, joten voitiin aina puhua seitsemästä rodusta ja seitsemästä alarodusta. Meidän täytyy kuitenkin päästä eroon lastentaudeista ja selvästi ymmärtää, että rotukäsitteellä ei ole enää mitään mielekkyyttä meidän aikanamme.⁵⁰

Pekka Ervast

Maaliskuussa 1907 Pekka Ervast lähetti Annie Besantille kirjeen, joka koski Teosofisen Seuran Suomen osaston mahdollista perus-tamista. Siinä P. E. katsoi tarpeelliseksi selostaa Besantille, mitä rotua suomalaiset ovat. Mahdollisesti Lontoon loosin toiminnassa mukana ollut Besant oli tiedustellut asiaa. P. E. kirjoittaa:

Suomen kansa on kokoonpantu kahdesta eri kansallisuudesta. Kansan suuri enemmistökuuluu neljännen juurirodun mongolilaiseen alarotuun, johon on sekaantunut viidennen rodun verta, ja pieni vähemmistö (10 %) on aarialais-ta syntyperää. Näillä aineksilla on eri kielensä, suomi ja ruotsi, ja huomattava seikka on, että ylemmät luokat aina viimeisiin aikoihin asti ovat lähteneet ruot-sinkielisestä vähemmistöstä. Toinen tärkeä seikka, joka johtuu edellisestä, on se, että nämä ylemmät luokat ovat pysyneet miltei vieraina hallitsemaalleen kan-salle, koskeivät ole katsoneet tarpeelliseksi oppia kansan kieltä. 19:nneen vuo-sisadan keskivaiheilla alkoi suomalainen kansanainees herätä horroksestaan,

50 Rudolf Steiner: Luento 4.12.1909. *Die tieferen Geheimnisse des Menschheitswerdens im Lichte der Evangelien*. Dornach, Sveitsi 1985, 151–152; *The Universal Human: The Evolution of Individuality*. Anthroposophic Press, New York 1990, 12–13.

ja siitä alkaen on ollut loppumattomia taisteluita kansakunnan molempien puolueitten välillä.⁵¹

P. E. oli näihin aikoihin pitänyt viisi luentoa ihmiskunnan kehityshistoriasta, jotka hän julkaisi kirjana *Enkelein lankeemus*. Kirjan esipuhe mainitsee lähdeoteoksina joukon Lontoon loosin julkaisuja. P. E. oli kuitenkin tyytymätön teokseensa. Kysymyksissä 29.3.1910 hän sanoi kirjan olevan ”itse asiassa hyvin onnistutun teos. Siinä löytyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.”⁵²

Vuonna 1909 Ervast piti luennon Tulevaisuuden sivistys. Siinä käsitteitä juurirotu ja kulttuuri käytetään samaa merkitsevinä:

Kuten tietänette – ainakin ne, jotka ovat lukeneet teosofista kirjallisuutta – kuuluu nykyinen ihmiskuntamme viidenteen juurirotuun. Tosiasia on, että tämä viides juurirotu ei ole yksin asumassa maan päällä nykyään, päinvastoin suurin osa ihmiskuntaa kuuluu teknillisesti katsoen neljänteen juurirotuun, mutta kuitenkin on ihmiskunnan sivistys yleensä ja ainakin kehittyneissä kansoissa saanut sen leiman, joka on viidennellä juurirodulla. Ja koska viides juurirotu on vallitsemassa maan päällä, niin sanomme, että nyt elämme viidennessä rodussa.⁵³

Vuonna 1911 P. E. julkaisi mainion kirjansa *Suuret uskonnot*. Kirjan 2. luvussa sanotaan:

Ne teistä, jotka ovat lukeneet teosofista kirjallisuutta, tietävät, että Salaisen Opin mukaan meidän ihmiskuntamme nykyään elää viidennessä suuressa rodussa. Neljä rotua on elänyt tämän maan päällä ennen nykyistä ja Salaisen Opin mukaan niillä kullakin on ollut oma mantereensa, jossa ne ovat elämänsä viettäneet ja kehityksensä läpikäyneet. Viidennen manner on varsinaisesti Eurooppa, vaikka se saatuaan alkunsa keski-Aasiassa on levinnyt etelään ja länteen kaikkiin nykyisiin maanosiin. Monta sivistystä on tämä viides indo-eurooppalainen ihmisrotu nähnyt kukoistavan ja kukistuvan. Kullakin sivistyksellä on ollut oma uskontonsa.⁵⁴

Nykyajan lukijaa saattaa kuitenkin hämmästyttää, miksi kirjassa sivuutetaan sellaiset tärkeät uskonnot kuin taolaisuus ja

51 *Teosofisen Seuran Suomalaisen Osaston ensimmäinen vuosikokous maaliskuun 14.–16. p:nä 1908 Helsingissä*; Eva Hippula (koonnut), *Wähäsen suomalaisen teosofian vanhinta historiaa ennen seuran perustamista* 17.11.1907, 15–16.

52 Pekka Ervast vastaa kysymyksiin, kysymys 111, 188–189.

53 *Ihmisyden uskonto*, 2. painos, 23.

54 *Suuret uskonnot*, 25.

kungfutselaisuus. Syy on selvä: kirjan tarkoitus on kuvata vain ns. arjalaisia uskontoja. Tässä välissä täytyy muistuttaa, että P. E. oli julkaissut vuonna 1907 Laotsen *Tao te chingin* suomeksi *Omatunto-*aikakauslehdessä.

Tietty arjalaisteema hallitsi 1910-luvun Teosofisen Seuran kirjallisuutta. Annie Besant odotti uuden opettajan tulemistä ja liitti sen rotukysymykseen. Tätä heijastaa seuraava kysymys, jonka joku tuntemattomaksi jäänyt teosofi esitti P. E:lle:

Sanotaanhan uuden messiaan tuloa varten juuri kaikkien teutonilaisten kansojen liittyvän yhteen. Nyt on tunnettua, että suomalaisissa on paljon teutonilaista verta, puhumattakaan mahdollisesti myöhemmin saaduista sukulaisuussuhteista teutonilaisiin. On huomattava, että suomalaiset kulkiessaan Venäjän tasankojen kautta joutuivat tekemisiin gööttien kanssa. Mikä on Suomen tehtävä messiaan tulon valmistamisessa, kun Suomessa kuitenkin asuu puhtaasti teutonilainen väestö? Lieneekö lähestyvä Normandian tuhatvuotismuisto omiaan edistämään messiaan tuloa? Muistattehan Normandian asukkaista, että he ovat teutonilaista alkuperää.

P. E. vastaa:

– Se alarotu, joka tästä V juurirodusta on nyt kulumassa, on – niinkuin tiedämme – 5., ja se on germaanilainen alarotu. Sitä kutsutaan myös teutonilaiseksi alaroduksi ja siihen kuuluu monta eri kansaa. – –

Se kansa, joka parhaiten edustaa viidettä alarotua – ja samalla myös V juurirotua – ja joka ikäänkuin personifioi koko tämän alarodun, on Englannin kansa. Sehän on hyvin mahtava, harkitseva ja sangen kylmäjärkinen kansa, joka on luonut maailmanvallan. Se edustaa aivan sitä viidettä manas- eli järkiprinsiippiä. Ja kun Kristus tulee maan päälle tässä V juurirodussa, V juurirodun 5. alarodun aikana, niin hän tulee tietenkin vaikuttamaan etenkin juuri teutonilaisten, germaanisten ja englantilaisten kansojen keskuudessa, ja sentähden juuri sanotaan, että niiden kansojen pitäisi liittyä yhteen. Kaikkien teutonilaisten kansojen, siis englantilaisten, saksalaisten, ruotsalaisten, hollantilaisten – ja siis myös ehkä meidänkin, jos meissä on teutonilaista verta – kaikkien näiden kansojen pitäisi jollakin tavoin liittyä yhteen ja ottaa yhdessä vastaan hänen sanomansa, sillä hän tulee juuri vaikuttamaan näissä kansoissa, vaikka hän samalla valmistaa myös uutta kulttuuria, luo aivan kuin perustan uudelle, kuudennen alarodun sivistykselle, joka syntyy pohjois-Amerikassa. Ja pohjois-Amerikkaan on kyllä koottu aineksia melkein kaikista kansoista, mutta kuitenkin sen asutus on saanut englantilaisen leiman. Tämä ei tietenkään ollenkaan tarkoita sitä, että sen ihmisyksilön, joka kuuluu johonkin toiseen kansaan tai alarotuun,

tarvitsisi jäädä osattomaksi siitä hyvästä, minkä Kristus tuo mukanaan. Tämä ei ollenkaan tarkoita yksilöitä, vaan se tarkoittaa yleensä kansoja noin suurin, historiallisiin piirtein katsottuna.

Yllä P. E. toistaa Teosofisen Seuran johdon kantaa. Vastauksensa loppuksi hän kuitenkin sanoo oman käsityksensä hieman peitellen.

En nyt tiedä, mitä erityistä tehtävää Suomella olisi tämän asian suhteen. Suomi on vähän kummallinen maa ja kansa. Se on oikeastaan juuri teutonilaisten kansojen ja slaavilaisen kansan keskellä, ja kuitenkin se on samalla jotakin omaa. Vaikka se on omaksunut itselleen paljon molemmista kansoista, niin se on kuitenkin säilyttänyt jotakin omaa. Meissä on oikeastaan – ainakin puhtaasti suomalaisessa veressä – paljon jälkiä atlantilaiselta ajalta, sillä fyysisesti katsoen suomalaiset ovat periytyneet 7. atlantilaisesta alarodusta. Se on siis kansana sekoitus eri alaroduista, eikä minun tietääkseni sillä tule olemaan mitään erityistä tehtävää tämän asian suhteen, mutta itsessään Suomi voisi kyllä hyvin paljon tehdä, Suomi voisi luoda uutta. Jos Suomi voisi luoda oman kulttuurin, niin se kyllä – vaikka se onkin tällaisella syrjäkulmalla – voisi tehdä työtä todella suuremman tulevaisuuden puolesta, VI juurirodun puolesta. Mutta nämä ovat vähän sellaisia asioita, joista on vaikea juuri mitään puhua. Mutta samoin kuin jokainen ihminen, samoin myös jokainen kansa voi aina jotakin tehdä. 29.3.1910.⁵⁵

Vuonna 1916 P. E. julkaisi suositun teoksensa *Kalevalan avain*. Kirjan loppupuolella käsitellään neljännen (”atlantilaisen”) ja viidennen (”eurooppalaisen”) juurirodun eroa:

Keskinkertainen atlantilainen ei ollut järkensä kehityksessä eikä ajatuksensa käytössä läheskään yhtä pitkällä kuin eurooppalainen; hän ei ollut lainkaan niin itsenäistynyt, ei edes samassa määrin yksilöitynyt. Hänellä ei ollut ”omaa tahtoa”. Hän kaikessa ajatteli ja kaikkia asioita katseli samoilla silmillä kuin hänen vanhempansa, hänen sukunsa, hänen heimonsa; hän ikäänkuin eli heissä, he hänessä – vainajatkin olivat aina läsnä hänen muistissaan. Hän oli melkein paljasta tunnetta ja haavetta. Hän oli enemmän joukkosielun osa kuin eristäytynyt yksilösielu, ja tämä on vanhojen kansojen vainajainpalvonnan alkujuuri ja psykologinen tausta.

Hänen päivätajuntansakin oli toisella tavalla organisoitu kuin nykyajan ihmisen. Siinä oli ajatusta ja järkeä sangen vähäsen, mutta sen sijaan oli tunne maailmana hänen edessään. Tämä merkitsi, että suuri osa siitä, mitä me nyt kutsumme unitajunnaksi, kuului silloiseen päivätajuntaan. ”Unikuvia” täynnä oli atlantilaisen mieli: toisten tunteet astuivat hänen tajuntaansa kuvina,

⁵⁵ Pekka Ervast vastaa kysymyksiin, 182–186.

puhetta ei keskustelussa käytetty samassa määrässä kuin nykyään, ihmisten ja eläinten fyysillinen ulkomuoto näkyi hänelle – varsinkin atlantilaisina alkuajoina - melkein hämämmin kuin niiden tunteet, luontokin puhui hänelle omaa kieltään, kukat niityllä, kivet maassa, puut metsässä, järvet, vuoret, pilvet, tuulet, ukkonen, aurinko, kuu, tähdet – kaikki heijastivat hänen tajuntaansa määrättyinä tunnelmakuvia, joten ei ole vaikea käsittää, miksi vanhat kansat myös järjestään olivat animisteja. Manismi ja animismi on tuntemillamme vanhoilla kansoilla suoraa perintöä atlantilaisilta muinaisajoilta.

Mutta atlantilaiseen animismiin oli toinenkin syy. Juuri sen kautta, että atlantilaisen päivätajunta osaksi liikkui unimaailmassa, saattoi hän havaita paitsi luonnon tunteita niitä luonnon näkymättömiä olentoja, joita kutsutaan »haltioiksi». Nämä ovat osaksi fantastisia ja haihtuvia muotoja, jotka syntyvät elementtien sisäisistä elonvirtauksista kasvikkunnassa, ilmassa, vedessä, tulessa, mutta osaksi myös eläviä olentoja, varsinaisia haltioita eli luonnonhenkiä, jotka elementeissä asuvat ja kuuluvat tykkäänään toiseen kehitysjärjestelmään kuin ihmiset ja eläimet esim. Kun tänä päivänä selvänäköinen salatieteilijä kohtaa tätä elämää ja näitä haltioita näkymättömässä maailmassa, hän hallitsee niitä ilman muuta ajatuksillaan ja tahdollaan. Toinen oli atlantilaisen suhde. Hänen ajatuksensa ei ollut kyllin kehittynyt, eikä hän niinmuodoin osannut tahtoaankaan isetetioisesti käyttää. Hänen täytyi turvautua tunteeseensa ja sillä tavalla tietämättään herättää tahtoaan. Kuinka tämä kävi päinsä? Loitsujen avulla. Atlantilaisella oli erinomainen muisti. Pienestä pitäen hän oppi ulkoa monenlaisia loitsuja ja ”syntysanoja”. Näitä hän tarpeen vaatiessa käytti jokapäiväisissä hommissaan ja niiden avulla hän keskusteli luonnon ja sen olentojen kanssa, osaksi rukoillen sen apua, osaksi pakottaen sitä manauksillaan ja loitsuillaan.⁵⁶

Kalevalan avaimen 10. luku sisältää kohdan, joka kieltämättä särähtää nykyaikaisen lukijan korvaan:

Teosofiseen kirjallisuuteen perehtyneet tietävät, että salatiede puhuu ihmiskunnan juuriroduista: kaksi ensimmäistä olivat ylifyysillisiä ja vasta kolmas oli ensimmäinen fyysillisellä ruumiilla varustettu ihmisrotu, jonka asuinpaikana oli Tyynen Valtameren syvyyteen uponnut manner, jolle luonnontutkija P. L. Sclater antoi nimen Lemuria. Tässä kolmannessa rodussa tapahtui edellämainittu ”syntiinlankeemus” ja sen perästä rotu ”tuli mustaksi synnistä.” (Sanotaan, että neekerirotu on ruumiillisesti siitä polveutunut.)⁵⁷

56 *Kalevalan avain*, 1992, 406–407.

57 *Kalevalan avain*, 1992, 114.

Saman ajatuksen P. E. toistaa huhtikuussa 1923 pitämässään luen-
nossa. Lopussa on kuitenkin lieventävä lausunto:

Atlantis oli kuin suuri saaristovaltakunta; siitä vähitellen lohkesi pois pala palan jälkeen meren syvyyteen. Ja nuo sielultaan mustat olennot – väriltään ihmiset Atlantiksessa olivat punaisia; sentähden huomaamme, että intiaanien ihonväri on punainen – ne sielultaan mustat, jotka jäivät eteläpuolelle, kun valkoiset siirtyivät Egyptiin, luonnonmullistuksen tullessa siirtyivät myös pois ja ovat nyt Afrikan neekerikansoja – ja osaksi hävisivät meren syvyyteen. Tämä ei tietenkään merkitse, että neekerit olisivat mustia sielultaan, sillä ovathan he viattomia.⁵⁸

Seuraava rinnastus vuodelta 1914 on tahaton, mutta ikävä:

Puhumme usein teosofisissa keskusteluissamme nuoremmista ja vanhemmis-
ta sieluista. Sanomme jostakin ihmisestä, joka tuntuu olevan varsinkin henki-
sessä suhteessa kehittyneempi, että hän on varmaankin ”vanha sielu”. Jos taas
näemme raakalaisen, jonkun afrikkalaisen neekerin tai bushmannin tai syn-
nynnäisen pahantekijän omassa yhteiskunnassamme, sanomme hänestä, että
varmaankin hän on ”nuori sielu”.⁵⁹

Sana raakalainen tarkoitti 1900-luvun alkupuolen sanastossa sa-
maa kuin alkukantaisen kansan edustaja.

Marraskuussa 1924 pitämässään luennossa P. E. lausui seuraav-
an ajatuksen:

Mutta me tiedämme myös, että muinaissuomalaiset olivat sivistyneitä. Intiaa-
neilla ja neekereillä ei ole niin paljon kauniita runoja ja muistoja kuin suo-
malaisilla, jotka ovat tuottaneet kaikenlaisia vanhoja runoja ja satuja. Ne ovat
niin ylevähenkisiä, ettei sellaisia ole yleensä luonnonkansoilla. Tämä osoittaa
siis, että muinaissuomalaiset olivat ehkä sivistyneempiä; heillä oli enemmän
kulttuuria.⁶⁰

Nykyisin tietomme Afrikan kulttuureista on huomattavasti mo-
nipuolisempi. Afrikan kansoilla on ollut ja on vielä nykyäänkin
omat runonlaulajansa ja kertomarunonsa.⁶¹

Huolimatta edellä mainituista lapsuksista, P. E. oli kaikkea ro-
tusortoa vastaan. Tästä todistaa seuraava sitaatti vuonna 1930 pi-
detystä esitelmästä:

58 *Ihmiskunnan varhaisvaiheita*, 35.

59 *Jumala ja luominen*, 181.

60 *Ihmiskunnan varhaisvaiheita*, 112.

61 Christiane Seydou, ”Eepos ja kulttuuri-identiteetti Afrikan näkökulmasta”,
Kalevala ja maailman eepokset (toim. Lauri Honko).

Kun muutamat kristityt amerikkalaiset papit olivat matkalla Palestiinaan, niin heidän piti matkustaa jonkin matkaa laivassa. He olivat siis tilanneet liput ja kaikki oli valmista. Heidän piti mennä katsomaan pyhää maata, Öljymäkeä ja Golgataa. Mutta sitten he äkkiä huomasivat, että heidän kumppaneikseen olisi tullut myös neekeripappeja. Silloin nämä valkoihaiset amerikkalaiset papit menivät heti ilmoittamaan matkatoimistoon, etteivät he voi mitenkään matkustaa yhdessä noiden neekerien kanssa. Joko on noiden neekerien luovuttava matkasta, tai täytyy sitten heidän kaikkien valkoisten luopua ja lähteä toisessa laivassa. Ja he saivat asian sillä tavoin järjestetyksi, että noille neekeripapeille maksettiin takaisin matkarahat ja vielä jotakin muuta hyvitystä. Todella saattaa itsekseen kysyä: lähtivätkö nuo kristilliset papit pyhiinvaellusmatkalle? Lähtivätkö he todella Jerusalemiin, öljymäelle ja Golgatalle Jeesuksen jälkiä ja hänen askeleitaan seuraamaan, vai lähtivätkö he sinne muuten vain turisteina? Luultavasti ei heidän matkansa muodostunut pyhiinvaellusmatkaksi, koska he heti portilla loukkasivat Jeesuksen ensimmäistä ja viimeistä käskyä: rakastakaa.⁶²

Talven 1933–1834 P. E. vietti Yhdysvalloissa. Tässä ote hänen matkakirjeestään, jossa hän kertoo huomioistaan:

Eräs ihmistyyppi, joka minua erikoisesti miellyttää, ovat neekerit. Niitä on kaikkialla. Varsinkin vanhemmilla yksilöillä on katseessaan jotakin niin surunvoittoista ja apuapyyttävää, ettei tiedä, mitä tahtoisi heidän hyväkseen tehdä. – –. He ovat herkkiä huomaamaan, jos katselee heitä myötätunnolla. Silloin heidän silmänsä kirkastuvat kiittellisestä ilosta ja kasvot vetäytyvät lapselliseen hymyyn.⁶³

Amerikkalainen teosofinen liike

Yhdysvalloissa rotukysymys oli ennen kaikkea käytännöllinen. W. Q. Judge kirjoitti vuonna 1894:

Seurassa haaraosasto vastaa perhettä, ja sillä on oikeus vetää raja sanomalla, kuka saa ja kuka ei saa kuulua siihen perheeseen. Siten kunkin osaston on päätettävä kenet se ottaa jäseneksi. Jos jäsenyyttä anovat jotkut, jotka varmasti tuovat vaikeuksia osastolle tai ovat luonteeltaan sellaisia, joka ei mahdollista vapaata ja sopusointuista työskentelyä toisten kanssa, osastolla on oikeus kai-kista näkökulmista katsoen olla ottamatta heitä kirjoihinsa. Tämä sama kysymys nostettiin kerran esiin aivan tarpeettomasti eräällä paikkakunnalla, jossa oli paljon värillisiä ja jossa yleinen mielipide vastusti heidän läheistä seurusteluaan valkoisten kanssa. Se ratkaistiin päättämällä, että jos värilliset haluavat

62 *Pahan voittaminen*, 136–137.

63 *Ruusu-Risti*, 1934, 6–7.

oman osaston, he voisivat saada sen ja toiset auttaisivat sitä. Veljeys ei edellytä sitä, että täysin erilaiset ainekset pitää väkisin sekoittaa. Kumpikaan osapuoli ei tunne oloansa mukavaksi sellaisessa tilanteessa. He voivat työskennellä erillään yhteisen asian hyväksi.⁶⁴

The Afro American -lehden 1934 lokakuun numero kertoi afro-amerikkalaisten kasvavasta kiinnostuksesta teosofiaa kohtaan New Yorkissa. Lehti kertoi New Yorkin United Lodge of Theosophists -seuran sihteerin, neiti Ives'in sanoneen:

Me toivotamme värilliset jäsenet tervetulleiksi ja toivomme heitä lisää. Yleinen veljeys on yksi teosofien pääajatuksista. Me olemme vakuuttuneita siitä, että kaikki sielut ovat samanlaisia alkuperältään, olemukseltaan ja päämäärältään eikä ulkonäöllä ole merkitystä.⁶⁵

Amerikan Teosofisen Seuran johtaja G. de Purucker kirjoitti vuonna 1937:

Maan päällä ei ole sellaista asiaa kuin puhdas rotu. Me olemme kaikki sekoittuneita. Me yksinkertaisesti poikkeamme toisistamme eristyksen takia. Kansat ovat olleet eristyksissä, jotkut satoja tuhansia vuosia kunnes jopa hiusten ja silmien väri ja ruumiin rakenne ovat jonkin verran muuttuneet. Siten varsinainen kiinalainen, vaikka onkin atlantilaisen viimeisen eli seitsemännän alarodun viimeinen jäännös, ei ole aito atlantilainen. Hän on sekoittunut arjalainen, koska hän kuuluu arjalaiseen rotuumme ajallisesti ja karmallisesti. Sekoittuneita ovat myös japanilaiset ja jaavalaiset ja monet muut.⁶⁶

64 W. Q. Judge, *Echoes of the Orient*, I, 424–425.

65 <https://blavatskytheosophy.com/is-theosophy-racist-about-africans/>

66 G. de Purucker, "Central Asia, Cradleland of Our Race", *The Theosophical Forum*, 1937, nro 6. Studies in Occult Philosophy, <http://www.theosociety.org/pasadena/soph/soph102.htm#central>